

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: bélső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungen-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlér sorá 20 kr.

A Deákpárt jan. 26-iki értekezletén a pénzügyminiszter több novellaris törvényjavaslatot terjesztett be, melyeknek célja az, hogy az 1873-ik évi rendes költségvetésben előforduló 8 millió hiányt a javaslatok elfogadásával fedeztessék. E törvényjavaslatok közül a házadóról szóló 1868. XXII. t. cz. némely módosításait tárgyaló, továbbá a bélyeg, jogilletékek s díjak iránt fennálló szabályok módosításairól szóló törvényjavaslatok tüzetes tárgyalás alá vétettek, és sokoldalú részletes megvitatása után általában elfogadtattak.

Jan. 27-én este az adótörvényjavaslatok megvitatására alakult bizottságok folytatták tanácskozásait. A személyes kereseti és a jövedelmi adótörvények módosításait illető javaslatok tárgyalása befejeztetett.

Az igazság érdekében.

Midőn a „Kelet“ megszületett, azt akarta elhíttetni, hogy ő a „Kolozsári Közlöny“ helyébe lép, s ez a lap az ő kedvéért sietni fog meghalni.

Csalódott, mert voltak jobb belátású tekintélyek, polgári bátorsággal bírő hazafiak, kik a lapot el nem hagyták, küzdelmeiben támogatották.

Természetes, hogy a „Kelet“ nem érvén czélt az első lépéssel, úgy folytatta pályáját, a mint megkezdte: dühöngött, rágalmazott, ferdített, gyanúsított; azon reményben éldéglé, hogy végtére is a rossz ügynek, az ő ügyének győznie kell.

Balhit. Az igazság végtére is diadalt arat, kivált, ha olyan férfiak állanak a zászló alá, kiket a böszültség bármelyik neme sem képes a választott egyenes utról letéríteni.

Tapasztalhatta ezt a „Kelet“ már régóta; s most tapasztalnia kell előfizetőinek rohamos fogyatkozását és nézni magánkülvilő örületben, hogyan térnek mind többen a „Kol. Közlöny“ zászlói alá vissza.

Ez bizony rossz vért csinálhat bárkinél, kivált ha az a valaki olyan, mint a „Kelet“, mely elejétől fogva, nem a tisztességes ellenfél szerepét játszta a „Kol. Közlöny“-nyel szemben; hanem mindig a halálos ellenség arczát mutogatta s fogcsikorgatva folytatta a calumniare andacter-t.

Semmiféle eszköz nem volt előtte rossz, csak hogy a „Kol. Közlöny“-nek árthasson, ha a poklok adtak volna neki erre segítséget, ezt is elfogadta volna kész örömet.

Egyebekről hallgatunk most, mert ezek bár különösök és páratlanok a hírlapirodalom versenyterén, de oly természetűek, hogy csak a lebonyolítás után hozhatók napfényre s ekkor is nem hírlapi vitában — hanem a maga helyén, hol az igazságnak mindkét szeme nyitva áll, s a mérleg is szilárd kezekben nyugszik. Azt azonban el kell mondanom, hogy koronként az ultra-conservetivtól a legszélsőbb balig terjedő politikai irányral gyanúsította a „Kol. Közlöny“-t; mindezt azért, hogy a hatalom kegyét, morzsáit megnyerhesse, a Deákpárt zászlója alatt küzdő „Kol. Közlöny“-t gyűlöletessé tehesse fent és alant.

E részben úgy látszik, nem tartott attól, hogy saját t. olvasói czáfolják meg, a minthogy ezek magára is hagyták eszeveszetten dühöngeni a „Kol. Közlöny“-ellen.

De megczáfolták mindannyiszor a tények e lap magatartása, mely valahányszor szükség volt rá nagyobb határozottsággal szállt sikra pártja érdekei védelmére, mint ezt a „Kelet“ tehette, vagy talán — a mint ezt a megsértett

önérdek engedte. E részben hivatkozom az utolsó követválasztási küzdelemre is.

Tizenhárom éve dolgozom a nemzeti közművelődés terén, mint a hírlapírás egyszerű munkása, de soha sem álltam meg olyan emberekkel szemben mint a „Kelet“ gyanúsítói, kik a ferdtetés és rágalom cloakájában bujkálva fényes nappal állanak ki a nagy közönség elé s még azt hiszik magukról, hogy érdekes jelenségek, másokat bámulatra ragadnak.

Önzetlen, elvű napszámosa voltam a hírlapirodalomnak 1860 novembere óta; soha meggyőződéseim ellen egy sort sem irtam, s bárkinek kész vagykot kezébe adni azon jegyek sorozatát, melyek alatt a „Magyarország“ és régi „Magyar Sajtó“-ban, utóbb az „Ország“ és „Hon“-ban, majd a „Hazánk“-ban, „Korunk“-ban, „Unio“-ban és „Kol. Közlöny“-ben irtam, s ha valaki csak egy betűt is reám bizonyít, melyben az előbb védett elveket feladtam, megtagadtam vagy csak részben is lényegileg módosítottam — még a „Kelet“ törpéinek is elismerem azon jogát, hogy felettem, ismert részrehajlatlanságuk is jóakarattal pálcát törhessenek.

Azonban, minthogy jól emlékezem mindarra, mit 1860 novemberétől fogva maig irtam, — mivel öntudatom nyugodt és tudom, hogy politikai becsületemet szeplőtlenül megőriztem s tenni fogom mindaddig, míg gondolkodni tudok és a tollat birom, alávaló rágalomnak nyilatkozatok minden bárkitől eredő gyanúsítást.

Én sem alkotmányos elvű érzelmek és érzékek, sem szabadelvű felfogást, sőt a politikai tudományokban jártasságot sem menyek a „Kelet“ embereihez kölcsön kérni; én csak az okosok véleményét szoktam meghallgatni s nem tartok azzal, hogy nincs olyan buta fő melytől valamit tanulni ne lehetne — a lim-lom közt nem kereskedem, tegye kinek kedve telik benne.

Miért zudultak ismét ellenem, ezt is tudom, ismerem merről fúj a szél.

Azért dühöngenek, mert Magyarország lakosai $\frac{3}{4}$ -ed részének jogait védeni mertem a vallásszabadság, a jogegyenlőség szempontjából, szemellett tartva az államérdekét, tisztelve a testvérelekezetek jogait.

Ezért megtámadtatni megtisztelő. Elfogadom azt minden következményeivel egyetemben; de nem összefont karokkal. Azt a tollat melyet hazám vitális érdekeiben akkor is forgattam, midőn hadi törvényszék állott a sajtó fölött, most az új alkotmányosság korszakában sem teszem le; ha egy helyütt kitekernék kezemből, fölveszem máshol, és biztosítom a „Kelet“ törpéit még nagyobb buzgósággal, elhatározottsággal és kitartással — stálán több erővel és sikerrel is.

Magyarország államérdekeinek védelme, tehát a 8 milliónyi katolikus önkormányzati jogának, javainak oltalma is sokkal magasabb feladat, mintsem ettől egy, a küzdelemben már nem ujoncz hírlapíró bármi eszközökkel is elretenteni vagy eltéríteni lehetne.

A kath. autonómia teljessége, a kath. érdekek kielégítése Magyarország egyik életérdeke: Királyságunk megalakításának fenntartásának, ez volt egykor mentő horgonya, sőt alapja azon nagy hatalmi szerepnek, melyet hazánk az Anjouk és Hunyadiak korában játszott, s csak is a kölcsönös egyetértés, megnyugtatóságot lehet alapja a nemzet szebb jövőjének is; ezért büszke vagyok és leszek arra, arra ha politikai pártom zászlója

alatt ez ügyet is szolgálhatom, nem anyagi jutalomért, hanem a haza és nemzet javáért, az elv diadaláért s legyenek meggyőződve, a „Kelet“ emberei, hogy ez ügynek rövid időn lesz annyi harczoja és támogatója, hogy csak mosolyogni fogunk az ő gyanúsításban tartott legujabb gyakorlatain.

Sándor János.

Lapszemle.

A „Pester Lloyd“ helyesli, hogy a miniszterelnök, mielőtt a horvát kérdésben újabb lépéseket tenne, a magyar regnicoláris bizottságnak a horvát követelésekre vonatkozó véleményezését akarja bevárni. E követelések elfogadhatlansága iránt ugyan több kétely nem foroghat fenn, de van még remény, hogy a horvát nemzeti párt a közös tanácskozások alatt követeléseit lényegesen fogja módosítani, annál inkább, mert Magyarország most is kész a horvát autonómiaira vonatkozó minden követeléseknek eleget tenni, a mennyiben az Unio eszméjével megférnek. Ellenben, ha a horvát nemzeti párt makacsul ragaszkodnék jelen álláspontjához, úgy eljött az idő arra megemlékezni, hogy a két ország egymáshoz viszonyra már törvény által van szabályozva, és a kormány kötelessége leendő törvénynek Horvátországban tiszteletet és érvényt szerezni — minden pártok dacára.

A „Reform“ gr. Lónyay beszédét a budget-vita folytán elmondott szónoklatok legmomentosabbikának tartja; nem csak kézzel foghatólag tárta elénk a pénzügyi helyzetet, de orvoslására is praktikus eszméket pendített meg a nemzetgazdasági és közlekedési ügy, és hitel szabályozása által; továbbá a rendes budget egyensúlyának szigorú megtartása által, sajnos, hogy a rendkívüli budgetre, a beruházások- és befektetésekre nézve nem tett bővebb fejtegetést, a beszéd azonban úgy is mély szakértelemről tanuskodott s megragadta az egész házat, noha nem tetszett az ellenzéknek, hogy a nagyhatalmi politikát, melyhez az 1867-diki kiegyezés nyitva hagyta az utat, nem tartja kicsinybe veendőnek, mert az az ország hitelét, — tekintélyét emeli.

A „Pesti Napló“ nehéz napokat lát a Szlávy-kormány, különösen a pénzügyminiszter előtt, mert miként Lónyay közelebbi beszédéből látja, most nem lehet majd elmondani a pártól, hogy kormánya budgetjét tüzetesebb kritika nélkül szavazza meg. Gróf Lónyay, noha az ellenzék heves támadásait a pénzügyi politikának az összes politikával való összevetéséből merített érvekkel parírozta is, mindamellet maga is bírálat alá vette pénzügyi politikánkat, s pozitív eszméket is adott elé a jövőre nézve.

Legujabb táviratok.

Ujvidék, jan. 27. A patronátus felszólításának végrehajtása után Szubotics óvást akart beadni, Popovics adlatus azonban visszautasította óvását, és illetéktelen kifakadásait is visszautasította.

London, jan. 26. Az „Obs“ jelenti, hogy Mitchell nagykövetségi titkár a középázsiai ügyre vonatkozó sürgönyökkel Pétervárra visszautazott. — Ugyan e lap kijelenti, hogy a conservatív párt az irhoni közoktatás kérdését a kormány elleni opposíciója alapjáa fogja tenni.

Bombay, január 26. Sirdar-Abdul-Rahman, Oroszország biztatására megtámadta Hissar erődöt Kabulban, azt bevette és átszolgáltatta az orosz kormányzónak. Sirdar-Isa Khan megtámadta Scherzbat, Kabulban, és szintén az oroszoknak adta át.

Abdul-Rahman Hissart jelölte ki támpontul Turkesztán és Afghanistan támadása ellen.

Bankterv.

I.

1-ször. Alakíttatik egy osztrák-magyar nemzeti bank.

Ezen ponthoz kevés commentár kívántatik, miután a birodalom czime szintén „osztrák-magyar“, nem vélünk hazafiatlanságot elkövetni az által, hogy még pénzügyi tekintetben, illetőleg a forgalmi eszközökre nézve is a dualismus elvének praegnans kifejezést adunk, a mennyiben ezen czimben benne van azon jogértelm — hogy mindkét fél egyaránt mondhatja magáénak.

2-or. Az erre megkívántató szabadság, az osztrák nemzeti bank részvénytársulatnak 25 évre adatik meg.

A pénznek kozmopolitikus jellege lévén, nem látunk benne különbséget akár angolok, akár francziák, akár németek egyesülnek a czélból, hogy pénzt adjanak szükségletünk fedezésére, akár pedig az osztrák nemzeti bank részvényesei; mert azt talán csak nem hiszi senki, hogy egy önálló magyar jegybank alapítása esetén, mi magunk adnók azon temérdek milliókat, melyek erre megkívántatnak, holot mindenki tudja, hogy nekünk bizony igen kevés a pénzünk s így e tekintetben nem igen álmódozhatunk teljes függetlenségről. Még azon körülmény is kívánatosá teszi az osztrák nemzeti bankkal való frigyot, mert most is összeköttetésben vagyunk vele, és miután szabadságát 25 évre terjesztenők ki, remélhetők, hogy a mostani szabadságra nézve még hátralévő $3\frac{1}{2}$ évtől előlana, mi által annál hamarabb jutnánk rendezett pénzügyi viszonyokhoz.

4. A banknak joga van 600 millió bankjegyet kibocsátani.

A bank arany vagy ezüst pénzben képzendő alaptőkéje 200 millió lenne (3-ik pont) és így a kibocsátandó 600 millió bankjegy $\frac{1}{3}$ részben fedezve volna, a mi $33\frac{1}{3}\%$ tesz mely arány bizonyára mindenkik kielégítene.

5-ször. Az állam részéről most 375 milliónyi államjegy van forgalomban, ezenkívül Ausztria tartozik a banknak 80 millióval, összesen tehát 455 millió. Ebből a bank, mint az állam liquidatora átvész 400 milliót s ezen 400 mil. átvételével a bankjegy kibocsátása fokozatosan 1000 millióra emelkedik, miáltal a 400 millió államjegy szintén fokozatosan bankjegyekké convertáltatnak.

Ezen pont valamint a 8-ik is lényegét képezi tulajdonképeni tervünknek. Az állam megszabadul forgalomban lévő adósságától, miután a bank magára vállalja ezen adósság biztos alapkn való törlesztését. A most forgalomban lévő nagymennyiségű államjegyek 5% veszteséggel (agio) járnak és miután kényszer folyamattal bírnak, önkényű értétdők, hogy a legcélszerűbb politikai fuvalom mellett, ezen veszteség még jelentékenyebb sőt egész értékökben, vagyis értéktelenségökben felforgattatnak; míg ellenkezűelg, ha törlesztésök biztos és rendszeres — az agio napról-napra fogy, míg végre egészen elenyésznek.

Ez az egyedüli mód a valuta rendezésére és ez az út, melyen az igazi és nem mesterkelt jólét hozzánk is eljuthat.

6. Ezen 400 mil. államjegyre nézve a bank az állam részéről a korona javak jelzálogosítása által vagy másképen biztosítatik. A kormány kötelezi magát, hogy a bankszabadság 25 évi tartama alatt sem államjegyeket, sem államköcsönt a bankra nem oetroyal.

A bankkal szemben ezen jelzálogi biztosítás a közbizalom érdekében mulhatlanul szükséges. Hogy az állam miként akar e tekintetben eljárni,

nem tartozik ezen terv keretébe; ez a két kormány feladata.

Sokkal nagyobb fontossággal bír az, hogy az állam a szabadság 25 évi tartama alatt, kényszer folyammal bíró államjegyeket ki ne adhasson, hanem a bankot mint magán vagyont kell tekintenie és oltalmaznia, melynek területe az államra nézve semleges. Ez által a helyrehozott valuta többé nem veszélyeztetik és a fizetés képesség többé nem válik ábránd képpé.

7. Az állam fenntartja magának azon jogot, hogy váltópénz gyanánt 60 millió 1 frtot bocsát ki, de ezek csak pénztáiraiban adófizetésül és kiegyezési összegeknél 1—5 frtig elfogadhatnak.

Ugy hisszük, hogy a váltópénzként megállapított millió 1 frtot egy ily terjedelmes államban, mint az osztrák-magyar birodalom nem tulságos, főleg, ha tekintetbe vesszük, hogy most 90 mil. egyes van forgalomban.

8. A bank az államtól átvett 400 milliót akként amortizálja, hogy 200 milliónak 5 százalékját az az 10 milliót évenként törleszt, illetőleg leír

a mi 25 év alatt teszen	250 mil.
10 millió kam. kamataival 25 év alatt	227 „
Összesen	477 mil.

Ebből 400 millió az államadósság törlesztésére, 77 millió pedig a banknak jutalekképen marad. A bank azonban köteles az évenként amortizált és bankjeggyé vált összeget $\frac{1}{3}$ részben fémfedezettel ellátni.

A számítás igen egyszerű.

A banknak joga van 600 millió bankjegyet kibocsátani és azokat gyümölcsözőleg forgatni. A 200 milliónak kamatját a bank az állam javára írja mindaddig, míg az átvállalt államadósság nincs törlesztve és miután ezen leírást nem fizeti ki készpénzben, köteles a leírt összeg erejéig államjegyeket beváltani és helyettük bankjegyeket forgalomba hozni. Miután pedig az államjegyek beváltásának arányában a bankjegyek szaporodnak, a bank köteles ezen aránnak megfelelőleg $33\frac{1}{3}\%$ fémfedezetről gondoskodni.

Ezen számítás szerint a bankjegyek mennyisége ezer millióig emelkedik. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a most forgalomban lévő bank és államjegyek 700 millióig rugnak, és ha tekintetbe vesszük, hogy ezen összeg mily kevésbé felel meg forgalmi szükségletünknek, a mi onnét is kiviláglik, hogy folytonos pénzszorongásban vagyunk, sőt ismételt pénzválságok nyomását kell éreznünk:

TÁRCA.

„BÁNFFY DÉNES“

(korrajz két kötetben).

Irta

Komáromy Ferencz.

Első kötet,

III.

Találkozás a zárdában.

Az óvárbeli templom és kolostor legrégibb hazai építményeink egyike. A XIII. század elején itt már a Szt. Domokos-rend szerzetesei laktak. Az akkor létezett román izlésű kis egyház és zárdakülönbözött ugyan a történelmünk korabeli góth és reneszánsz körvonaloktól, de az egyház őshajóján a bizantinumi sylvus jellege ma is fölismerhető.

A tatárpusztítás után omladozni kezdett ezen zárdát és egyházat legelőbb Hunyadi János részeltette állami segélyben, a sóbányák jövedelmeiből évenkénti 50 frtot rendelve kijavítására és jó karban tartására.

Zsigmond király szent. Mihály tiszteletére a piacon levő nagy templomot építtetvén, ezen di-szes góth építmény, ha alakjára nem is, de stíljére nézve a később történt építkezések, javítások alkalmával, mintául szolgált az óvárbeli egyháznak.

Az óvár is, időnkinti építkezések folytán nyerte ókorbeli alakját. Előbb romai castrum volt, később a vezéri korszakban a castrum romjaira felerősített építetett, mely a tatárpusztításnak el-lent nem állhatván, IV. Béla király által körö-rdített-ménnyé alakítottatott.

Különös, hogy a városnak későbbi nagyobb mérvű bekerítése, a középkorbeli diszes várko-szorú, melyet Zsigmond király a XV. század elején kezdett építtetni és mely a XVII. században végez-tetett be, nem az óvár kőanyagának felhasználásá-val építetett, mert 1737-ben mindaz, mit az idő-re nem rombolt, még fenállt az óvárból, melyet Mi-

lehetetlen, hogy a bankjegyek ezen szaporítását valaki tulságosnak mondja.

(Vége köv.)

Országgyűlés.

A képviselőház jan. 27-iki ülése.

Elnök bemutatja Hunyadmegye fölíratát a közjegyzői intézmény behozatala, a perrendtartás egyszerűsítése, és a végrehajtási eljárás szabályo-zása iránt.

Nagy György kérde Lónyaitól, hogy azon el-veket, melyeket szombaton oly jelesen hangoztatott, miért nem valósította meg mint miniszterelnök. — Beszédétől programot vártak, de nem kaptak, — miután maga az adófelelítés még nem program. Kikel a középórály védelmére, melyről oly fity-málva beszélnek. Jó finantz-politikáról rosz köz-gazdaság mellett szó sem lehet, s e téren nagyon kevés jót tett a kormány. — Csak Kautz beszédére tér át, s csak attól fél, hogy még tanítványai szí-nebe is beöntendi az egyetemen saját elveit, s kéri, ne tanítsa őket arra, hogy a kormány és az állam eszméje egy. Áttér a finantzügy szomorú állásának okaira, s ezek között különösen a közgazdaságra. — Az adózási képességgel lehet csak arányban fokozni a kiadásokat, az adózási képesség pedig a közgazdaság állapotától függ. — Pénzügyi s köz-gazdasági fejlődésünk akadályait még egy pénzügyminiszter sem fordította el s még nem is ellen-súlyozta kellőleg. Előadja a szeszipar állapotát; s végül elfogadja a pénz. bizottság jelentését rész-letes tárgyalás alapjául.

Nagy Gy. után Kerkapoly miniszter szólalt fel.

Gorove István beszéde

(a képviselőház jan. 30-ki ülésében.)

(Vége)

Istennek hála, ezen népek közé léptünk mi is újabb intézményeinkkel határozottan, és bizonyára tágitani nem akaró elszántsággal, és ugyanazon ok szüli, mert a pálya kezdetén vagyunk, nálunk ki-sebb, szerényebb mérvben ugyanazon eredménye-ke, mint más nemzeteknél. Ezt bebizonyítva látjuk budgétünkben és a pénzügyi bizottság jelentésében azáltal, hogy a közvagyon szaporodott, s hogy így közjóvedelmeink 5 év alatt egy harmaddal növe-kedtek.

És mind a mellett, hogy nem csak aggályok nélkül nézem pénzügyeinket, hanem azon bizton-ság-érzettel, a melyet fejlődésünkben meritek, sem-mit sem sajnálnék annyira, mintha azt kellene hin-nem, hogy azok közé soroztatom, kik pénzügye-

ke Sándor gyűjteményében következőleg leír: „A vár négy szögletén négy torony volt, egyiknek, ugymint az északkeleti szöglettoronynak ma csak alsó része látható s a mellette levő épülettel van összekapcsolva, de három torony magosan emelke-dik föl, s közülök a délkeletinek földszinti része városi fogháznak használtatik. Az óvárba hajdan két nagy kapun s ugyanannyi kis ajtón lehetett be-jutni, melyek közül az északi nagy kapu és kis ajtó ma kövel és mésszel berakva vannak, csak alattuk hagyatott nyílás, hogy a vár egy részéből egybegyűlő víz kifolyhasson. A délre nyíló kapu csak lóháton, a kelet-déli kis ajtó csak gyalog való bejárásra alakítottatott át s ma is nyitva állanak. Az utóbbi kis ajtó fölött egy ötödik kerek torony emelkedett egykoron.“

Kolozsvárnak tehát, történetünk korában ket-tős (u. m. Ó és Újvár) erődvénye volt, mely kö-rülmény eléggé indokolja, hogy Apaffi azt csak lonyhán ostromolta, a török pedig sem az 1658-ki tatárpusztításkor, sem 1660-ban a fenes-gyalui csata alkalmával, sem később egyszer is beveni nem tudta.

De térjünk a kolostorhoz vissza.

Azon egyszerű politikai és vallásos rázko-dás, mely a reformáció terjedésével a XVI század-ban kezdetét vette, elűzte a szerzeteseket Kolozsvár³⁾ területéről és sekularizálta a papi javadalmakat. A tordai országgyűlés 1557-ben az ekkor üresség-ben lévő óvári kolostort oskolává átalakította; azt először lutheránusok bírák, kiktől 1564-ben át-veszik a reformátusok, ezektől 1566-ban az uni-táriusok a szerint, a mint a városnépességnek több-sége a hitújítók tanait rendre elfogadta.

1600-ban az egyház boltzata fedelével együtt beomlik, minek következtében az unitariu-sok az isten tiszteleti szertartást a zárdának diszes és egyszerű refectoriumában kezdik megtartani.

1603-ban az unitáriusok a jezsuiták farkas-utczai kolostorát öszverombolván, Básta német császári hadvezér, az óvárbeli zárdát elveszi tőlük,

³⁾ Frater Coloswariensis utriusque Ordinis expulsi sunt ex civitate Coloswar Dominica letare anno Domini 1556. Inventarium Conventus Coloswariensis i. h.

ink körül az óvatosság kötelességét gyöngíteni akarják. Azok közé tartozom, igenis, és e részben ha szabad volna multamra hivatkozni, tartoztam ezeltől is, a kik a nemzetnek kiadásaiiban az óva-tosságot és takarékoságot ajánlottak.

Az én elvem is az, a mi a pénzügyi bizott-ságé, hogy a rendes kiadások a rendes bevételek által fedezendők és szemben az általa e rovatban kimutatott 8 millió 300 ezer frt hiánynyal, elfo-gadom annak jövőndő gazdálkodásunkat illető ja-vaslatát.

De a mily készséggel elfogadom az elveket, melyeket a rendes kiadásokra nézve felállított, leg-nagyobb részben azokat is, melyeket a rendkívüli kiadásokra nézve kimondott — én annyira tudom azt, hogy hosszú ideig nevezetes, nagy investitiók-ra lesz még szükségünk. Nem fogunk, t. képviselő-ház, azon követelmények elől kitérhetni, melyek hozzánk joggal fognak intéztetni, nem azok előtt, melyeket egyes politikai átalakítások, reformok ke-resztülvitele mindenestre reánk fog logikai kény-szerűséggel kényszeríteni.

De ily perspectivák mellett sem állok sem pénzügyi helyzetünk előtt aggódva, sem a reform-kérdések megfajtásának szüksége előtt habozva, mert ha csak az összes világ pénzügyi tapasztalatai nem csálnak, ha hat éves műveletünk meg nem ta-gadja magát a jövőben is, ha östermelő országunk-at Isten ismét megáldja, közjóvedelmeink szapo-rodni fognak a jövőben is.

Nem akarva hosszabb lenni, ezek által vétem főbb nézeteimet előadhatni pénzügyi helyzetünkről, az előtünk fekvő költségeloirányzatról és a pénz-ügyi bizottság jelentéséről.

Sulyt fektettem az óvatosságra, a rendes ki-adásokban mutatkozó hiány megszüntetésére, sulyt fektetek a takarékoságra: elfogadom a törleéseket, habár e könnyű műveletben nem is megyek el oly messze, mint némelyek; legnagyobb sulyt fektetek azonban nemzetgazdasági és szellemi fejlődésünkre és így azon politikára, mely a nemzet sorsát vezeti, intézi. (Tetszés jobbról.)

Ha az újabbkori virágzó pénzügyi helyzetek, s közgazdasági viszonyok azon népeknél lehettek fel, melyek politikai életüket koruk nagy eszméiserint alakították át, s azok szellemében intézik, s ha er-ről tanusodnak, habár csak kezdetleges állapot-ban, a mi viszonyaink is, akkor nem szabad nekünk is a kezdett uton megállapodni, nem szabad megszünetelni sem, s e nézet annyira uralkodik az egész helyzeten, mondhatni nemzetünk sorsa felett, hogy bizonyára megbocsátható volna nekem, ha egy pillanatra elfeledném, hogy a pénzügyekről, s nem egyébről van szó; de habár én erről egy

kárpótlásul a jezsuitáknak ajándékozta, de Botskai fejedelem idejében az ismét vissza került az előb bi tulajdonosok birtokába.

1608-ban Báthory Gábor fejedelem ezen egy-házat és kolostort a reformátusoknak adomá-nyozta. Az adománylevél két Gyulafehérvárt 1609 martius 20-án, a beigtatás 1611 okt. 18-án történt. Ezen adomány és beigtatás folytán 1612 májás 24-én a reformátusok az egyháznak helyre állításához fejedelmi pénz segélyt nyervén, hozzá is kezdettek; mely építkezést az egyházban befa-lazva volt kőábla tanusít.⁴⁾

1693. oct. 10-én, midőn Erdély már az ausztriai dinástiát uralta, ezen egyház és kolostor is-mét a catholicusoknak, illetőleg a jezsuita szerzete-seknek adatott, kik azt az 1697-ki tűzvész után a ré-gi alapfalaknak fölháználásával azon korban diva-tozott antikizáló góth izlés szerint felépítették s a kolostort megnagyobbították.

1724-ben jutottak hozzá a jelenlegi tulajdo-nosok a szent-Ferencz rend szerzetesszei.

Történelmünk korában tehát jelzett kolostor a reformátusok scolája, a templom ugyanazok szentegyháza volt. Bánffy Dénes mint hatalmas református patronus jól ismerte azt s a folyosók te-kervényeiben setétben is előlhaladván, hamar megtalálta a régi refectoriumot.

Azonban mielőtt elbeszélésemet folytatnám, ezen remek régiség leírásának pár sort szentelek.

A páratlan érdekes étterem (Refectorium) az egyházzal átelleses oldalt egész szélében s csak-nem egész hosszában elfoglalja. Ennek mintegy

⁴⁾ A felirás ez volt: In nomine sacro-sancte et individuae Trinitatis 1612. Pia Cura et Paterna Soli-citudine providentiaque singulari, ac ad omnem posteri-tatis memoriam celebranda liberalitate, ex inclita et velustissim Bathoreorum Fa-milia oriundi serenissimi Principis Deigratia Transilvanice et Vala-hice transalpinæ Principis Partium regni Hungariæ Domini et securum Comitum Templum hoc tot annorum spatium desolatum restauratum est. ect. Husti Origo trium in Transilv: reform: Gimnasi-orum 9. 1—6.

pillanatig sem feledkeztem meg, nem fogom tenni ezt akkor sem, midőn ily értelemben az előadot-takhoz még némelyeket hozzáfűzők. (Halljuk! Halljuk!)

Mi 1848-ban az új alakulás alapjait megte-remtettük; 1867-ben visszaszereltük nemzeti lé-tünket, alkotmányunkat; békét alkotánk kifelé, békét benn a hazában az ellenséges elemekkel és a béke szárnyai alatt megindították az alkotásokat. Feladatunkká lön: fejleszteni állapotainkat szigo-ruan alkotmányos irányban, a mit tőlünk a nemzet ezer éves érzülete, — nemzeti irányban, a mit tőlünk a haza — s szabadelvű irányban, a mit tőlünk a kornak eszméi követelnek. E térről, ez írá-nyoktól el nem térhetünk még akkor sem, ha történelmi hagyományokkal kell szakítani, mint ezt a 69-ik trónbeszéd is megmondás, s még kevésbé ak-kor, ha szabadelvű alkotásokkal eseréljük föl aris-tocratikus intézményeinket. Nekünk e téren a mun-kát folytatnunk kell ernyedetlenül, nem hevenyész-ve, de nem is késlekedvő és nem habozva. (Élénk tetszés jobbfelől.)

A munkának nagyobb része még hátra van, hátra van annak ridegebb, nehezebb része, mely a gyakorlati élet sokszor önzetes, sokszor fénytelen érdekharcai közt nyeri meg a megoldást és sikert; de ha a ezel nem is oly lelkesítő, oly csillogó mint volt a küzdelem célja: visszaszerezni az alkotmányt, a nemzeti létet, a hazát, szóval mindent, mi elveszett, de ott van ma inkább, mint előbb, amaz emelő ér-zet, hogy az, a miért annyi évig küzdöttünk, mind-az, a miért működöttünk, nem volt üres ábránd, nem volt az ifjú álma, a férfi csalódása, de voltak üdvös eszmék, melyek intézményeinkben alakot öltve, ma már ezerfelé terjesztik áldásos hatásukat. Ez érzetre, ez öntudatra nekünk még sokáig lesz, mint egy ne-mes ösztönre szükségünk, mert nélküle talán meg-szállna bennünket a tikkadás, velünk együtt a nem-zetet még a csüggedés — mint egy kórallapot, a munka közben, mely munka ugy a magánosé, mint a nemzeté, korszakunkban nem szünetelhet soha.

Nekünk alkotásainkat folytatnunk kell és ez alkotások eredményei közt eleget téve a nemzet várákoszásának és hitének, melyet bennünk helye-zett: ott fogjuk lelmi a magán- és közvagyon gya-rapodását; ott fogjuk lelmi a jó pénzügyeket is. El-fogadom a pénzügyi bizottság jelentését. (Hosszas élénk tetszésnyilvánítás a jobb oldalon.)

előcsarnokul szolgál egy hosszú folyosó s közép-pontján oly nagyszerű ajtókeret látható, mely egy-ház portáléjának is beillik. Ezen ajtó a régi góth kor módorában átszelt loher ívvel záródik s keretét dus alakzatú vesszőmű (Stabwerk) képezi. A keret belletét mély horonyok közé foglalt henger és körte tagozás ékíti s ezt belülről hengerkék és lemezek ösz-veillesztéséből származott diszpárkányzat veszi kö-rül. A terem maga szabatos arányaival és orna-mentikájával meglepi a szemlélőt, mert a kolostori építészettel jellegezni szokott ridegség és merevség helyett itt az alakok eleganciájával párosult fény és pazar diszitményezés található, valamint a szent építészeti műidomainak következetes alkalmazása és átvitele annyira, hogy a belépő imaháznak áhitatra ébresztő szent ívei alatt véli föltalálni magát.

A terem egyenes szögeket képez (rectangu-laire). Hossza (bel világát véve) 8 öl 2 láb, szé-lessége 4 öl 1 láb. Boltívozetének gyönyörű szer-kezete a csillagboltzatok kiváló példányát képezi. A tágméretű gerinczek tagozatánál, két henger két horonnyal felváltva van, mit körítettag egészít ki. Az ekként tagozott gerinczek, a kerület falaira alkalmazott, alulról fölfelé taguló, növénydiszitmé-nyekkel ellátott, gyámkövekre (consolen) vannak levezetve; míg a középen egy önálló s az étterem alatti pinczében is folytatott hatalmas tőre (schaft) öszpontosítatnak.

Ezen tő a nyolczszögnek két szöletéből van ala-kítva s hogy tulterhét könnyebben hordozza, s hogy a szöletet összeillesztése is fedve legyen, két ol-dalt két kis oszlop van hozzáforrasztva. A tő maga fejezet nélküli, de az oszlopkákra a régi goth kor tömör alakításu s mély metszetű növényfonadékaival diszített fejezetek vannak illesztve. A tőnek talapzata sincs, mit az által vélték helyre-pótolni, hogy a talajtól 4 láb magosan emelkedő tőgyü-rűvel övedzték körül. A tőgyűrűnek önálló tő-veknél alkalmazása inkább az angol gothika sa-játja, hol az építészeti anyag szüksége elfedéseért alkalmazattak. Nálunk kő annyira van, hogy ilyen tőoszlopokat egyetlen darabból is előállítani lehet.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, jan. 29-én.

— **T. olvasóinkkal tudatjuk, hogy a január 20-ka után beérkező előfizetőknek csak feb. 1-től kezdve szolgálhatunk lappal elfogyván a fölös példányok.**

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“**

kiadó-hivatala.

— **A király ő felsége elnöklete** alatt jan. 26-án tartott min. tanácsban a határörvidéket illető több kérdés is tárgyalatott. Es pedig a határörvidéki erdők jóvedelmének elhelyezéséről szóló javaslat, valamint a védrendszernék a határörvidéken eszközzendő módosítását illető terv.

— **Király ő felsége** vasárnap reggel 6 óra 45 perczkor gróf Bellegarde kíséretében, királyné ő felsége s Gizella főhercegnő pedig reggeli 9 óra 45 perczkor Nopcsa főudvarmester és Festetich grófnő udvarhölgy kíséretében Gödöllő-ről Budára érkeztek, s a tegnapi napot a fővárosban töltvén, a királyné s Gizella főhercegnő esti 6 órakor ismét Gödöllőre rándultak ki király ő felsége pedig ugyanakkor gróf Bellegarde és báró Kuhn hadügyminiszter kíséretében (utóbbi szombaton este érkezett a fővárosba) Bécsbe utazott.

— **A horvát ügyben** kiküldött regnicoláris bizottság magyar része ülést tartott, jelen volt a magyar miniszterelnök is. Hosszabb eszmecsere után abban történt megállapodás, hogy négy tagu albizottság küldetik ki, mely Bellovármegye képviseltetésére és a pénzügyi részre vonatkozólag javaslatot terjeszsen elő. A bizottság tagjai Ghycoz Kálmán, Horváth Lajos, Sennyey Pál, Széll Kálmán. Az értekezlet d. u. 5-től este 8-ig tartott, szerdán folytatja tanácskozásait a bizottság.

— **A képviselőház** jan. 27-ki ülésének legnagyobb részét Kerkapoly beszéde vette igénybe. Előtte a baloldaltól Nagy György szólott utána a jobb oldaltól Hoffman Pál. Nagy György hosszúságú beszédében gr. Lónyay ellen is polemizált; csinos előad. sával nem állt egy magaslaton a tartalom. Kerkapoly beszéde két órán át tartott. Helyenként nagy élénkséggel szól, a hatás melyet a beszéd árasztott nagy és általános. Az első, ki Kerkapolylyal kezét szorított, a szomszédságban ülő b. Senynyei volt, s őt sokan követték a jobb és baloldaltól egyaránt. Végül Hoffmann beszélt. Rövid beszédében sürgette a confessionalis kérdések megoldását, és az igazságügyi reformokat. Hangsúlyozá alkotásaink liberális irányát, s végül emlékeztető a jobboldalt, hogy legalább részben azok szellemi utóda, kik a 48 előtti szabadelvű kor művének zászlóját kitűzték. Ohajja, hogy a jobboldalon e tudat élénk maradjon! A baloldal a Deák-várt elleni demonstrációnak tekinté a beszédet, és azt megéljenze. A jobboldal hallgatott.

— **A pénzügyminiszterium statisztikai osztálya** feloszlattott, a mi annyival feltűnőbb, minthogy épen ez szolgáltatta a legtöbb érdekes és fontos statisztikai adatokat. Hasonlót jelentenek a pénzügyminiszterium kincstári uradalmi számvivőségéről, melynek teendői a pénzügyigazgatóságokra ruháztatnának. Végre a jószágigazgatói állások szintén megfogának szüntettetni.

— **A jogászbál** minden tekintetben nagy-szerű és diszes lesz, Kolozsvár szép hölgyei már is nagyban készülődnek; a rendező bizottság is fáradhatlan. A füzértáncz jelvényei és a virágcsokrok szebbek minden eddig látottaknál. A terem díszítését Czetz és társa vállalta magára; megemlítjük egyszersmind, hogy a jogász-bálanya gróf Bánffy Béláné ő nagysága számára — mint halljuk — a rendező bizottság igen ékes meghívót készítettett.

— **Fényes táncestélyt** rendezett jan. 27. k. Biásini Domokos t. polgártársunk belmagyar-utczai házában. Diszes és számos társaság volt együtt s egyikét tölté a legélvezetesebb estvéknek; ifja, örege mind otthonosan találta magát és jól mulatott a házi asszony és házi ur szintűg vete-kedtek melyikük mulja felül egymást az előzőkeny-ségben a valódi magyaros vendégszeretetenben.

— **A „polgári társalkodó“** gazdag könyvtárát, melyre egy idő óta kiváló kezelési gondot fordítanak, annyival inkább ajánljuk az olvasó

közönség figyelmébe, minthogy ott a legujabb iro-dalmi munkák azonnal megszereztetnek s így az olvasók kevés díjért rögtön hozzá juthatnak a leg-ujabb és legérdekesebb könyvekhez.

— **Nagy fába vágta** fejszéjét a „Kelet“ tisztelt újdondásza, midőn a csíkszéki néptanítókat érdeklő jóakaratu figyelmeztetést elferdíti; s bebi-zonyítani igyekszik, hogy a néptanítók a termé-szettan elemeinek előleges tanulmányozása nélkül s tarthatnak felolvasásokat úgy a vegytan, mint a csillagászatból. Roszul tanulta a collegiumban, mert még a „Kelet“ újdondásza sincs oda fejlődve, hogy a felsőbb mathésist az aisébb tanulmányozása nél-kül megérthetné. Így van ez a vegytannal is. Hiába való tehát a jajveszékülés. Egyébiránt elismerjük, hogy a „Kelet“ újdondászából úgy 10 év múlva híres ügyvéd lehet, de a jogi könyvek mellett aján-lunk egy kis logikát is, pardon! hisz most tanul-mányozza.

— **(Beküldetett.)** Figyelmeztetem a t. közönséget arra, hogy ezentul lapot az Orbán Jó-zsef kávéházában csak az olvashat, ki előtt egy kis kávé párolog, mert ellenkező esetben azon kel-lemetlenségnek lesznek kitéve, hogy a kellnerek olvasás közben is a lapot kihúzzák az ember ke-zeiből s annak szolgáltatják át, ki előtt történetesen kávé van. Egy polgár.

— **Kemény tél.** Keleti Sziberiából jelen-tik, hogy ott november közepe óta szakadatlanul rendkívüli hideg uralkodik, mely időnkint oly fokra hág, hogy az emberekre és állatokra nézve majd-nem elviselhetlen. A legöregebb emberek sem em-lékeznek hasonló időjárásra.

— **Elégtétel.** Dumas új „Femme de Clau-de“ című drámájában mad. Ripert a hősnő, ki természetesen a lehető legrosszabb színekkel van festve. De lakik Párisban bizonyos Claude Ripert, ki neje, névrokonság miatti, illetén meggyalázta-tását nem tudta eltűrni, és a „Petit Journal“-ban szépen felkérte Dumast, hogy drámája hősnőjének adjon más nevet. A genialis író azonnal udvaria-san eleget tett a kérésnek, és mad. Ripert nevét Rupertre változtatta.

— **Mammuth-váz.** A földtani társulat köz-gyűlésén Pesten, dr. Szabó József jelenté, hogy Luczenbacher Pál Szobba melletti téglagyárában csaknem egészen teljes mammuth-vázat találtak. A társulat azonnal öt tagot küldött ki, hogy nézzék meg és tegyenek róla jelentést. A földtani társulat mult évben tíz szakgyűlést, Iglón vándorgyűlést tartott, jelenleg 228 rendes tagja van.

— **Való és költött.** Érdekes per tárgyal-tatott közelebb a párisi semmisítő törvényeséknél. Féval Pál regényíró 1868-ban egy „La Rue de Jerusalem“ című regényt adott ki, mely az Orne-departementban játszik, s személyei között egy Goret Mathurine nevű nő is van, ki sokáig a leg-szegényebb módon él, míg végre elrejtett kincse napfényre kerül. Ekkor kastélyt vesz magának, pazar fényben nagy urnőt játszik, azonban mégis durva, közönséges pornő marad. Az Orne-depar-temtentban valami Genpil asszony lakik, ki hajszál-nyira hasonlít Féval regénye hősnőjéhez, azon kü-lönbséggel, hogy vagyonát nem szerezte igaztalan utakon. A regény a maga idejében nagy feltűnést okozott az Orne-departementban, mivel Goret Mathurineban mindenki Goupil asszonyt ismerte fel. Utóbbi végre beperelte Févalt, s követelte, hogy több kiválólág becsületsértő helyeket regé-nyéből töröljön ki, továbbá, hogy a még megma-radt példányok előszavához néhány jó hírnevét helyreállító szót tegyen. Goupil asszonyt azonban az első bíróság akkor, most pedig a semmisítő tör-vényszék is elutasította.

— **Európában** a legujabb számítások szerint, van 147.800,000 róm. katolikus, 71 millió 600,000 protestáns, 69.100,000 görög katolikus, 6.800,000 mahomedán, 5.000,000 zsidó, 500,000 pogány és 200,000 különböző keresztény felekezethez tartozó.

— **Saorges falut,** Franciaországban, mely I. Napoleon első nyert csatáiról híres, a na-pokban egy hegyomlás romba döntötte. Szeren-csére a baleset nappal történt, s így emberélet nem veszett oda; azonban néhány száz család la-kás nélkül bolyong erre-arra. Felszólításukra nyil-vános gyűjtéseket kezdtek.

— **Bismark mint Nimrod,** A „Kieler Ztg.“-nak írják Lauenburgból. Bismark herceg aligha megy többé nyulvadászatra Barbyba, hol tudvalevőleg az ezelőtti években néhány nap alatt több száz nyulat ejtett el. Itt is vadászgat, hanem kevés szerencsével. A vadászpajtások beszélík,

hogy a herceg egészségi állapota nem engedi meg a parforce-lovaglást, sőt még a járás és lesbenál-lás is nehezire esik. Környezetében megjegyezték, hogy Nimrod most úgy vadász és semmit se lő. A herceg hallotta e tréfát, s mint mondják, jót neve-tett rajta.

— **Czölőpéptmények Lipcsénél.** Az Elster folyó szabályozási munkálatánál Plagwitz közelében egy réten, három meternyi mélységben az agyagréteg alatt számos függőlegesen álló czölőpre találtak, melyek négyszögre faragva bizonyos szabályos távokra valának egymástól elhelyezve, és a czölőpök tetejével egyenlő magasságban nagy fatörzsek voltak lefektetve; mindezekből öt czölőpépteményre következtetnek, hazi eszközöket ugyan még nem találtak, hanem igenis állatcson-tokat.

— **Napoleon temetésére** vonatkozólag a „Morning Post“ következőt írja: Hogy Napoleon ne nyugodjék idegen földben, Eugène Delessart, az ex-császár egykori titkára, nagy szekrényt ho-zott magával, tele földdel a Tuillériák kertjéből; a francia föld azon sirba tétetett, melybe a császárt jelenleg elhelyezték.

— **Kivándorlók.** Mult évben Hambur-gon át 74,011, Liverpoolon át pedig 195,776 egyén vándorolt Amerikába.

— **Chicagóban** a londoni mintájára kris-tály-palotát fognak építeni, s a város ismét fölépü-lésének ünnepét abban akarják október kilenczedi-kén megülni.

— **A föld legmélyebb kutja** 38 ki-lómeternyre fekszik Berlinton, Sperenberg közelé-ben. Mélysége 1271 meter a feltalált sörétegek pedig 1184 meternyi vastagság.

— **Mathuzsálem.** Micow faluban (Csasz-lau kerület) egy 104 éves erdősz él, még most is rendesen végzi kötelességét, és ép egészséges. Napi ételme többnyire kávé és kenyérből áll. Egyik fia 80 éves, szintén erdősz.

— **Borzasztó eset.** Az „Archives Isra-éites“ írja: Marokkóban közelebb felláadtak a szultán kormánya ellen. Miután a felkelők Tanger közelében legyőzettek, a lázadás negyven főnökét kivégezték. A pasának az jutott eszébe, hogy a 40 főt sózassa be, és küldje el a szultánnak. E bor-zasztó munka elvégzésére jónak látta a zsidó sach-tereket kényszeríteni. Ezek vonakodtak, azonban mivel halállal fenyegették, végtére is meg kelle-tenni a borzasztó munkát, még pedig szombat na-pon. Ez iszonyatos eljárás ellen, hir szerint, csak az olasz konzul emelt szót.

— **Szép vagyonra tett szert** Therese, a hírhedt dalénekesnő, ki közelebb Párisban 185,000 frankon házat vett magának.

— **Régiség.** A bebra-friedlandi vaspá-lya építésekör közelebb a munkások egy agyag urnát találtak a földben, mely tele volt régi fran-czia pénzekkel, szép Fülöp korából. (1285—1314.)

— **Az opium élvezése** Amerikában, kivált az egyesült államokban, nagyon terjed. A legszigorubb rendszabályokat hozták e káros él-vezet elfojtására, így Centuky-ban a törvény azt rendeli, hogy az opiummal élőt örülként kell el-zárni.

— **Roszsabb de drágább.** A vir-ginia-szivarak melyek napról napra élvezhetleneb-bekké lesznek, február 1-től kezdve fél krajczárral drágábban fognak árultatni. Ez sem rossz gondolat.

— **A pozsonyi színházban** gr. Zichy Géza „Phrenolog“ című vigjátékát sikerült német fordításban, a napokban tetszés mellett adták elő.

— **Az orosz kormány** azon ritka je-lenség tüzetes megvizsgálására, midőn 1874-ben a Venus átmegy a napkörön 24 különféle helyek-re küldendő expedíció felszerelésére 70.000 rubelt adott.

— **Az író toll menüi vagyont ké-pes összeszerezni,** arra a legszembeötlőbb példákat Franciaország nyújtja. Egy angel lap ugyanis a következő érdekes statisztikai kimutatást hozza: Hugó Viktor eddigi írói munkásságával szerzett olyan vagyont, hogy dacára sok jótékony-gának, s meglehetősen kényelmes életének, van most hat millió forint (nem frank) vagyona. Georg Sand, a híres regényíró 12 milliót irt össze. Gi-rardin Emil, a hírlapírói tevékenysége után is-mert írónak nem kevesebb mint 35 millió forint vagyona van. Ez szerzett össze tollával legtöbbet. Thiers, Franciaország jelenlegi köztársaságának elnöke, dacára, hogy többször volt miniszter, csak írói uton szerzett vagyonát tudta megtakarítani, az

pedig 10 millió forintba rug. About Edmond a hírneves természettudományi regények írójának va-gyona két és fél, a Karr Alfonsé a világ legszel-lemdusabb apróság írójaé 1, Jules Jania hírne-ves tárcacozikk íróé 7 és fél millió. Laboulaye, a csak újabb időben felmerült jeles író szerzemé-nye 5 millió. Gauthier mikor meghalt, 10 mil-lió forintot hagyott maga után, Scribe és Pon-sard özvegyei dusgazdagságban élnek.

— **Poroszországban** mult évben 688 részvénytársulat alakult, Svédországban pedig 193.

— **A müncheni udvari színház-ban** mult évben 25 új drámát és 3 új operát ad-tak elő.

— **Dél-Amerikából** jelenti a „Revista del Sur“, hogy Chiliben decz végén homokeső volt, mely az indusok vetéseit egészen elborította, s kényszeríté őket a hegyekbe menekülni; e ho-mokesőt a Llaima hegyének vulkánikus kitörése okozta.

— **A „kétfejű csalogány“** Szegeden kétszer lépett föl, s ezer négyszáz frt. jóvedelmet szerzett a mutagatóknak.

— **A milanoi „Perseveranza“** e hó 17-ig 86,591 lírát (34,636) frt. gyűjtött III. Napoleon emléksobrára. Ez összeg alig néhány nap ered-ménye.

(Necrolog.) Ákonoz János, kolozsvári ke-reskedő és neje Duha Ernesztina mélyen szomorod-tott szívvel jelentik hön szeretett leányuk: **Ákoncz Ernesztinának**, élete 13-ik tavaszában, hosszas szenvedés után e hó 26-án éjleli 12 órakor történt gyászos elhunytát. A szülők legdrágább öröme, leg-szebb reménye szállott kora sirba. Szavakban ki nem fejezhető vesztés keserű fájdalomával s omló könyeivel borulnak ők s a testvérek a sötét ko-porsóra, mely szeretetők kedves tárgyát zárja e hi-deg keblébe, s vigaszt attól kérnek, ki ha lever, föl is emel, s ha könyüt fakaszt, azt le is törli: vi-gasztalás adójától a jó istentől. A jobb házába köl-tözött tetemei e hó 28-kán délután 3 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szer-tartása szerint a kül-monostorulszai 51. sz. alatti szülői háztól a helybeli köztemetőbe kísértetni; lelkéért pedig az engesztelő szent miseáldozatok a helybeli plébániai anyaegyházban e hó 29-én dél-előtti 10 órakor fognak az Egek Urának bemutat-tatni. Mindkét utolsó tiszteletre a rokonok és isme-rősök szomoruan meghívatnak. Béke szálljon az üd-vözlüt hamvaira! Kolozsvárt, január 27. 1873.

Nemzeti színház.

Kedden, jan. 28-án: „A szerencse gyermeke“ színmű 5 felv. Irta Birchpfeiffer Sarolta, ford. Ozorai A. Régi elcsépt darab, mely-nek előadását szívesen elengedné a közönség. Az egyedüli és rokonszenves alak Hermance, az ele-ven fürge kis leány, ki barátijét saját becsülete csorbultával is megmenti — Eichner Anna ke-zében volt ki csinos játékaival valóban gyönyör-ködtette a közönséget, sietett is ez őt tapsokkal jutalmazni.

Philipovichné (Athenais) türethő volt, hiányzott játékaiból a bensőség. Szentgyörgyi (abbe), Kendiné (Gilberte) és Matrai (mar-quis) elég jól megfeleltek szerepkörüknök. Mi Eg-ressi (Anatole) játékát illeti, az ellen kevés ki-fogásunk; szeretnők azonban, ha a tulságos sza-pora beszéddel már valahára felhagyna. A felvoná-sok közti tulságos hosszú szünetek megint napi-renden vannak, nem ártana ezen segíteni. Közön-ség csekély számmal.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Január 28-ról. 1873 5% metaliques 67.35 nemzeti kölcsön 71.60. 1860-diki államköl-csön 103.25. Bankrészvények 964. Hitelrészvé-nyek 330.50. London 109.10. Ezüst 107.25 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 898.—

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 77.50. Erdélyi 77.—. Horv. Szlavon —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

A temesvári sorshuzáson január 25-én kihuz-zott számok: **90, 8, 30, 79, 48,** jövő huzás febr. 8-án.

A budai sorshuzáson a zárás csütör-tök délután 3 órakor leend.

Borza
m. kir. Lottó irodájából.

Egy hosszú öl tűzifa csak

15 frt.

682

helyt Kolozsvárt

18—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, míg ezen fatömegből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétaterutca.

Megrendelések Keresztesy Pál tulajdonosnál.

1955 számhoz. 1872. 699 2—3

Haszonbéri hirdetmény.

A m. k. jószágigazgatóság 1872 évi 4937 számú rendelete folytán a kra-kői kincstári uradalomhoz tartozó „Selmecz-féle jószág rész”, mely 8 hold 776 □ öl szántóföld, 3 „ 1315 „ rét és kert, — 563 „ szőlő, — 635 „ legelő és — 188 „ kopár darabból al 61 o. é. frt. egy évi kikiáltási árával, 6, évre az az 1873 május 1-től 1879 április hó végéig számítva f. é. mártus 1-én délelőtti órákban a kir. erdészet lakházban Krakkóban, nyilvános árverés, újabb haszonbérbe adatik.

A haszonbér rendszabályok és feltételek az árverés előtt fel fognak olvastatni, addig pedig a krakkói erdész- vagy alólt erdőhivatal irodájában meg tekinthetők.

Haszonbérteni kívánók felhívataknak, hogy a kikiáltandó összeg 10%-al mint bántpénzzel magokat ellássák, kellőleg bélyegzett írásbeli ajánlataikhoz pedig az abban írt bérösszeg 10% mellékeljék.

Zárt ajánlatokban, melyek csak a szóbeli árverés kezdete előtt fogadtatnak el, határozottan kiemelendő, hogy az ajánlattevő úgy a bérbeadandó tárgyat, valamint a haszonbéri feltételeket tökéletesen ismeri és azoknak magát alája veti.

M. k. erdő- és gazdasági hivatal.

Topánfalván, 1873 január 21-én.

122—1873.

701

1—1

A tenyész-kos-eladás Csúnbán,

f. é. február 15-én nyitattik meg.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Az oroszvári jószágfelügyelőség

Csúnbán,

utolsó posta Rajka, 3. órányira Pozsonytól.

A hirdlapokban bármely könyvkereskedés által
hirdetett könyvek, hangjegyek, általában gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László
Legjobb hangjegyek.
László iratok és képek könyvek minden kor számára. m. k. állatosság könyvek, egyszerű olcsó, új színen díszítve.

Legjobb hangjegyek.
László iratok és képek könyvek minden kor számára. m. k. állatosság könyvek, egyszerű olcsó, új színen díszítve.

videkre is
Rögtön elküldetnek az iradalm minden ágából azonnal kaphatók vagy megrendelhetők s

könyv- és hangjegy-kereskedés és zongora tár.
m. k. egyetemi könyvtár Kolozsvárt.

Zongorák 300 ftól 450 ftig.
Pianinók 350 ftól 450 ftig.
Használt zongorák 80 ftól 180 ftig.
a leg olcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Eladó kereskedés Kolozsvárt.

Sárosy Elek fűszer- és vaskereskedése gen kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni özv. Sárosy Eleknel.

696

5—6

820

181

IV 1873.

698

2—3

Hirdetmény.

A m. k. távirda intézet f. é. oszlop-szükségletét most is írásbeli ajánlatok alapján szándékolván beszerezni, fölhívataknak mindazok, kik az alább kimutatott oszlop-szükségletből egy vagy több részlet szállítására vállalkozni óhajtanának, hogy írásbeli ajánlataikat legkésőbb f. é. február hó 20-án déli 12 óráig a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium IV. (távirdai) szakosztályához nyújtsák be.

A beszállítandó oszlopok lehetnek közönséges vagy telített távirda oszlopok, előbbiek télen vágott egészséges fenyő, tölgy vagy akác fából kell, hogy előállításának s minden oszlopnak 25 bécsi láb hosszúnak, az utóbbiaknak egy vagy más módon megfelelőleg telítve $\frac{9}{10}$ részben 21 láb $\frac{1}{10}$ részben 25 láb hosszúnak s mind két nemű oszlopnak a felső végén mérve legalább $4\frac{1}{2}$ hüvelyk átmérőjűnek, ugyanott ék idomulag levágottnak, egyenesnek, legalyzottnak s egész az ép fág minden hajtól megtisztítottnak kell lenni, előre is megjegyeztetvén, hogy oszlopok, melyek a fentebbi minőségnek és mértéknek meg nem felelnek, semmi szín alatt át nem vétetnek.

A lerakó helyekre nézve általában megjegyeztetik, hogy vaspályák mellett levő vonaloknál egyik vagy másik vaspálya állomásnál nagyobb részletek rakathatnak le, de országutak mellett levő vonaloknál a lerakó helyek, kivéve azon vonalokat, melyeknél alább a lerakó helyek határozottan meg vannak nevezve, úgy választan-

Az írásbeli ajánlatokban határozottan megnevezendő melyik vonalra vagy vonalokra minémű illetőleg mi módon telített fából való oszlopokat és a vonal mentén mely helyekre és mi arányban szétosztva kíván a vállalkozó szállítani, az egységi árak betűkkel és számokkal irandók ki.

Az írásbeli ajánlatok borítéka „Ajánlat távirda oszlopok szállítására” felirattal látandók el s a borítékon egyuttal megjelölendő a bentzárt bántpénz minősége és összege.

A kitűzött határidőnél későbbben beérkező vagy a kellő bántpénzzel el nem látott, írásbeli ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

kerületi vagy adóhivatali pénztárnál letenni és a letéti nyugtát ajánlatukhoz csatolni és csak azon esetben, ha az illetőre nézve ezen letétel nem volna egy könnyen lehetséges csatolható a bántpénz az ajánlathoz.

Ajánlkozók kötelezvék 10% bántpénzt készpénzben vagy árfolyam szerint számított állampapírokkal, vagy biztosítékul elfogadható vasuti elsőbbségi kötvényekben a buda-pesti m. k. távirda kerületi és országos pénztárnál vagy más m. kir. távirda

A szállítási vállalt oszlop-mennyiségnek legkésőbb f. é. május 1-ig a lerakó helyekre be kell szállítva lenni.

dők és jelölendők ki, hogy az egyes helységeknek vagy helységekben csak az illető vonal hossza arányában legfeljebb 3 mérföld hosszú vonalra szükséges oszlopok rakassanak le.

Té- tel	Vonal megnevezése	oszlop szük- séglet	Lerakási helyek.
1.	Gospic-Szt.-Rok-Palanka	106	Gracac 15, Sz.-Rok 56, Medak 35
2.	Gospic-Ottocar	400	Lesce 200, Kvarie 200
3.	Zeng-Fiume	320	Zeng 50, Novi 100, Portore 170.
4.	Zutakova-Skradnik	60	Skradnik 20, Modrus 20, Bründl 20
5.	Petrinja-Svarca	250	Petrinja 100, Glina 50, Topusko 50.
6.	Sotlahid-Sziszek-Kutina	236	Vojnie 100, Zagráb 106, Károly- város 50, Sziszek 160, Kostajnica 75, Kutina 60.
7.	Szávahid-Károlyváros	90	
8.	Sziszek-Verpolje	175	
9.	Setvete-Varasd-Sotlapatak	65	Varasd 65.
10.	Eszék-Verpolje-Nustar	246	Vincovec 127, Züpanje 50, Ver- polje 169.
11.	Rajevošelo-Vinkovce	100	
12.	Ridsused-Samobar	30	Ridsused 30.
13.	Drávatorok-Vukahid-Nustar	145	Dalja 145.
14.	Gradec-Verőcze-Eszék	1794	Gradec 600, Barcs 680, Eszék 594.
15.	Verőcze-Barcs	80	
16.	Vukovár-Pétervárad-Zimony	150	Vukovár 50, Cerevic 100.
17.	Samobor-Gatárszél	115	Samobor 115.
18.	Károly város-Fiume	4450	Az építendő vasut mentén.
19.	Kanizsa-Bécsujhely	800	Egyik vagy másik vasuti állomásra.
20.	Székes-Fehérvár-Bruck	500	” ” ” ”
21.	Buda-Kanizsa	600	” ” ” ”
22.	Kanizsa-Mohács	120	” ” ” ”
23.	Alba-Ujszőny	600	Az országut mentén szétosztva.
24.	Tetény-Eszék	1600	Az építendő vasut mentén.
25.	Bánrév-Tornalja-Dobsina	1180	” ” ” ”
26.	Fülek-Bánrév	1100	” ” ” ”
27.	Feled-Tiszolei	550	” ” ” ”
28.	Zólyom-Besztercebánya	800	Az országut mentén szétosztva.
29.	Turdosin-Trsztena	1000	Egyik vagy másik vasuti állomás.
30.	Pest-Hatvan	400	N.-Szombhat 50, Illava, 100, Vág- besztercze 100, Zsolna 150.
31.	N.-Szombath-Zsolna	500	Trencsén 200, Nyitra 100, Zsám- bokret 100, Tapolcsán 100.
32.	Trencsén-Nyitra	100	Késmárk 100.
33.	Késmárk-Határszél	1650	Az országut mentén szétosztva.
34.	N.-Booskó-Határszél	330	Debreczen 330.
35.	Debreczen-Böszörmény	200	Az országut mentén szétosztva.
36.	Kassa-Rozsnyó	200	” ” ” ”
37.	Kassa-Ungvár	200	Egyik vagy másik vasuti állomás.
38.	Kassa-Tokaj	800	Az országut mentén szétosztva.
39.	K.-Vásárhely-Határszél	200	Bucsa 20, Bánfhunyad 180.
40.	N.-Várad-Kolozsvár	130	Válaszút 50, Szamosujvár 80.
41.	Apahid-Deés	406	Kaczkó 50, Deés 50, Bethlen 116, Besztercze 50, Borgo-Prund 100 Tihucza 40.
42.	N.-Bánya-Deés	450	Szerethfalva 100, N.-Ida 50, Teke 50, Szászregén 100, Maros- Vásárhely 150.
43.	Deés-Besztercze-Határszél	235	N.-Kend 100, Csik-Márton 70, Hétúr 65.
44.	Szerethfalva-M.-Vásárhely	160	Udvarhely 30, Oláhfalu 130.
45.	M.-Vásárhely-Segesvár	20	S.-Szt.-György 20.
46.	Udvarhely-Cs.-Szerda	340	Arad 130, Déva 120, Gy.-Fehér- vár 90.
47.	Hidvég-K.-Vásárhely	70	Piski 70.
48.	Arad-Gy.-Fejérvár	915	Szász-sebes 100, Szerd ahely 150, N.-Apold 90, Grizan 100, Sze- ben 60, Girelsau 100, Porum- bák 70, Beschenbach 30, Sár- kány 90, Vladány 65, Predjal 80.
49.	Piski-Petrozsény	730	Egyik vagy másik vasuti állomás.
50.	Alvincz-Szeben-Fogaras	850	” ” ” ”
51.	Fogaras-Brassó-Pradél	560	” ” ” ”
52.	Kőbánya-Czegléd	590	” ” ” ”
53.	Czegléd-Szeged-Temesvár	330	Temesvár 45, Rékas 100, Kiszetó 80, Lugos 80, Facsét 25.
54.	Temesvár-Báziás-Moldova	400	Boksán 20, Lugos 60, Zsupa 60, Karánsebes 120, Buziás 10, Dramasnia 10, Ohababistra 10, Szancica 10.
55.	Arad-Csaba-Szajol	240	Kikinda 125, O Becse 115.
56.	Temesvár-Lugos-Facsét	260	Ujvidék 60, Verbász 200.
57.	Oravicza-Lugos-Buziás	220	N.-Becskerek 160, Pancsova 60.
58.	Szinicza-Karánsebes-Runkabá- nya	345	Szabadka 75, Zsombor 270, Baja 130.
59.	Kikinda-O Becse-Temerin	130	
60.	Temerin-Ujvidék-Cservenka		
61.	Ujbecse-Titel-Lagerndorf		
62.	Szeged-Szabadka-Gara		
63.	Gara-Kalocsa		

Budapest 1873. január 21 én.

A földmívelés-ipar s kereskedelmény

m. k. miniszterium IV. távirda osztálya.